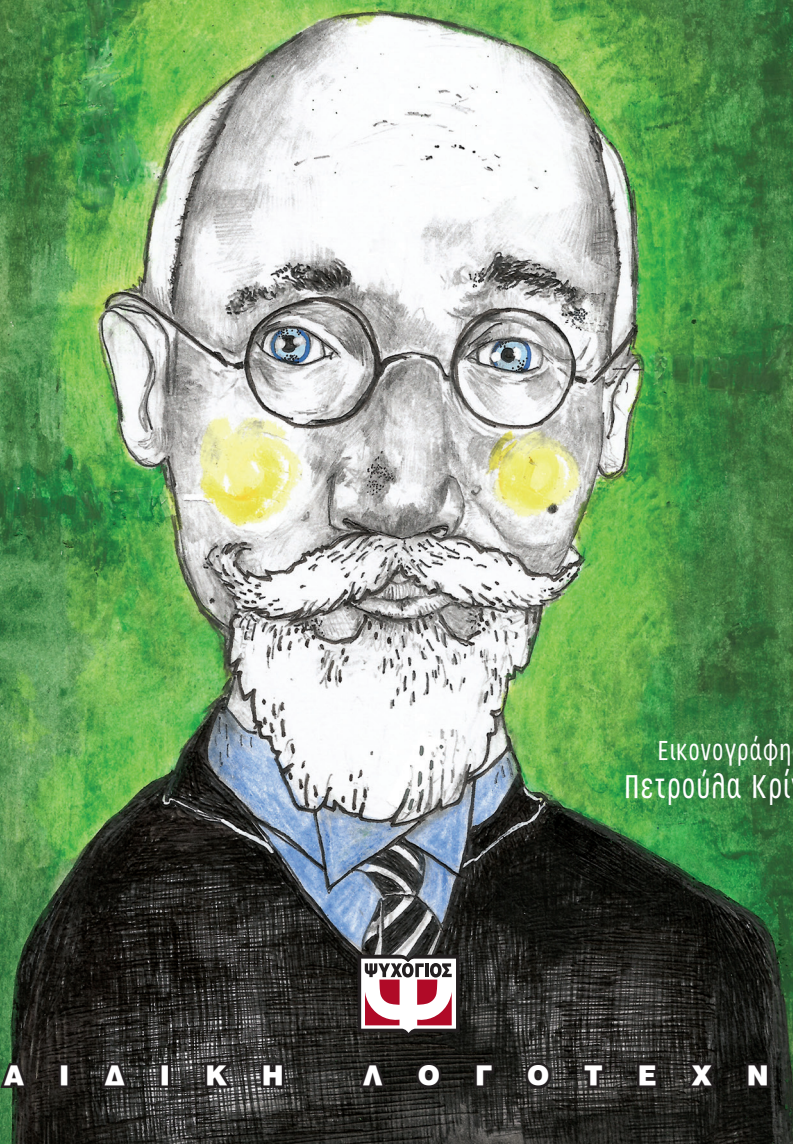

ΚΑΤΕΡΙΝΑ ΛΑΓΟΥ
Ο χάρτης του
ΛΕΥΤΕΡΗ

Εικονογράφηση
Πετρούλα Κρίγκου

ΠΑΙΔΙΚΗ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ

ΣΕΙΡΑ: ΜΙΚΡΗ ΠΥΞΙΔΑ

ΤΙΤΛΟΣ ΒΙΒΛΙΟΥ: **Ο χάρτης του Λευτέρη**
ΣΥΓΓΡΑΦΕΑΣ: Κατερίνα Λαγού
ΕΞΩΦΥΛΛΟ – ΕΙΚΟΝΟΓΡΑΦΗΣΗ: Πετρούλα Κρίγκου
ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ – ΔΙΟΡΘΩΣΗ ΚΕΙΜΕΝΟΥ: Άννα Μαράντη
ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ ΣΕΛΙΔΟΠΟΙΗΣΗ: Βάσω Βύρρα
ΜΑΚΕΤΑ ΕΞΩΦΥΛΛΟΥ: Τζίνα Γεωργίου

© Κατερίνα Λαγού, 2019
© ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΨΥΧΟΓΙΟΣ Α.Ε., Αθήνα 2019

Πρώτη έκδοση: Φεβρουάριος 2019

Έντυπη έκδοση ISBN 978-618-01-2747-8
Ηλεκτρονική έκδοση ISBN 978-618-01-2748-5

Τυπώθηκε στην Ευρωπαϊκή Ένωση, σε χαρτί ελεύθερο χημικών ουσιών, προερχόμενο αποκλειστικά και μόνο από δάση που καλλιεργούνται για την παραγωγή χαρπυού.

Το παρόν έργο πνευματικής ιδιοκτησίας προστατεύεται κατά τις διατάξεις του Ελληνικού Νόμου (Ν. 2121/1993 όπως έχει τροποποιηθεί και ισχύει σήμερα) και τις διεθνείς συμβάσεις περί πνευματικής ιδιοκτησίας. Απαγορεύεται απολύτως η άνευ γραπτής αδείας του εκδότη κατά οποιοδήποτε τρόπο ή μέσο αντιγραφή, φωτοανατύπωση και εν γένει αναπαραγωγή, διανομή, εκμίσθωση ή δανεισμός, μετάφραση, διασκευή, αναμετάδοση, παρουσίαση στο κοινό σε οποιαδήποτε μορφή (ηλεκτρονική, μηχανική ή άλλη) και η εν γένει εκμετάλλευση του συνόλου ή μέρους του έργου.

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΨΥΧΟΓΙΟΣ Α.Ε.

Έδρα: Τατοΐου 121, 144 52 Μεταμόρφωση
Βιβλιοπωλείο: Εμμ. Μπενάκη 13-15, 106 78 Αθήνα
Τηλ.: 2102804800 • fax: 2102819550 • e-mail: info@psychogios.gr
www.psychogios.gr • http://blog.psychogios.gr

PSYCHOGIOS PUBLICATIONS S.A.

Head Office: 121, Tatoiou Str., 144 52 Metamorfoffi, Greece
Bookstore: 13-15, Emm. Benaki Str., 106 78 Athens, Greece
Tel.: 2102804800 • fax: 2102819550 • e-mail: info@psychogios.gr
www.psychogios.gr • http://blog.psychogios.gr

© Κατερίνα Λαγού, 2019
© ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΨΥΧΟΓΙΟΣ Α.Ε., Αθήνα 2019

ΚΑΤΕΡΙΝΑ ΛΑΓΟΥ

Ο χάρτης του
ΛΕΥΤΕΡΗ

ΕΙΚΟΝΟΓΡΑΦΗΣΗ: ΠΕΤΡΟΥΛΑ ΚΡΙΓΚΟΥ

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Λευτέρης ο ελευθερωτής	9
Ο δυστυχής μας Αγαθοκλής και η άγρια συμμορία των Λευκών Βουνών	18
Διαγωγή κοσμία	26
Χωρίς φανέλα	29
Η σαγήνη του πράσινου χάρτη	32
Τυχεράκιας	38
Όμορφη Μαρία	45
Το δάγκωμα του φιδιού	49
Ζαχαρένιος	57
Ατέλειωτοι αρραβώνες	66
Μποτάκια λάστιχα	72
Ντίνος ο Κουμπάρος	78
Χωρίς οικόσημο	85

Ντελή Φουσέκης	91
Γιατί;	95
Το δάγκωμα της μαϊμούς	101
Μις Έλεν	104
Τροία	108
Η Δίκη των Έξι και ο Καψοκαλύβας	112
Λευτέρης ο ελευθερωτής ΜΟΥ	116
Χρονολόγιο	125
Βιογραφικά Σημειώματα	134
Ενδεικτική Βιβλιογραφία	145

Λευτέρης ο ελευθερωτής

Λευτέρη, σήκωσε τα πόδια σου», έλεγε η αδελφή μου η Ελένη.

Σήκωνα υπάκουα τα πόδια μου. Έσκυβε εκείνη καταϊδρωμένη και έσπρωχνε τη σκούπα όσο το δυνατό πιο βαθιά κάτω από το κρεβάτι. «Μη μένει ίχνος βρομιάς», παράγγελνε η μητέρα, ενώ τίναζε υγρά χαλιά και κοπανούσε μουχλιασμένα στρώματα. «Το σπίτι έχει μένει έξι χρόνια κλειστό. Είναι γεμάτο ποντίκια, κατσαρίδες και ποιος ξέρει τι άλλα ερπετά», συμπλήρωνε και μόρφαζε με αηδία.

Ποντίκια; Ερπετά; Και πού ήταν το πρόβλημα; Ε, ρε, και να έβρισκα καμιά σαύρα. Και να κατάφερνα, λέει, να την παγιδεύσω. Θα της έδενα στον λαιμό ένα σκοινί και θα την έκανα βόλτα σε όλα τα δωμάτια. Ίσως και στον κήπο. Και τα βράδια θα της έφτιαχνα ένα κλουβί από καλάμια και θα την έβαζα να κοιμάται δίπλα στο κρεβάτι μου. Πόσο θα τρόμαζε η Κατερίνα, η άλλη μου αδελφή, την πρώτη φορά που θα ξυπνούσε και θα αντίκριζε δίπλα στο κρεβάτι μας τη σαυρούλα μου! Αμ, το ποντίκι; Θα μπορούσα να το εξημερώσω και να έρχεται να τρώει

από τη χούφτα μου. Και να το εκπαιδεύσω να κάνει ό,τι του λέω. «Όρμα στην Κατερίνα», θα του έλεγα. Κι εκείνο θα έτρεχε δίπλα στα πόδια της και θα της έδειχνε τα δύο μπροστινά του δόντια. Κάτι χοροπηδητά που θα έκανε!

Είχα ενθουσιαστεί. Πήδηξα από το κρεβάτι όπου είχα ξαπλώσει και χώθηκα από κάτω. Έπρεπε να προλάβω να ανακαλύψω σαύρες και ποντίκια πριν προλάβει να τα βρει η απειλητική σκούπα της Ελένης και τα διώξει μακριά.

«Λευτέρηρηη, τι κάνεις εκεί;» άρχισε να φωνάζει εκείνη.

Δεν μπορούσα να της πω. Θα χαλούσε όλο το αστείο που ήθελα να κάνω.

«Τίποτα, τίποτα», άρθρωσα, με το πιο αγγελικό μου ύφος, πνιγμένος στα χώματα και στις βρομιές. «Απλώς σε βοηθάω να καθαρίσεις. Ίχνος βρομιάς δεν πρέπει να μείνει. Έτσι δεν είπε η μητέρα;»

Με κοίταξε καχύποπτη. Έπρεπε να εξασκηθώ καλύτερα στη μέθοδο της πειθούς.

«Λευτέρη, άσε τις βοήθειες και πήγαινε απλώς έξω να παίξεις», μου πέταξε και άρχισε να μου σπρώχνει τα πόδια με τη σκούπα της.

Τι να κάνω έξω; Στη Σύρο ήξερα όλες τις γειτονιές και όλα τα παιδιά. Τώρα που είχαμε έρθει στην Κρήτη δεν ήξερα τίποτα και κανέναν.

«Δεν ανησυχώ», έλεγε ο πατέρας. «Κανένας δεν μπορεί να αντισταθεί στη γοητεία της Κρήτης. Όποιος

τη γνωρίζει την ερωτεύεται. Σύντομα θα υποκύψεις κι εσύ».

Αν ήθελα ας έκανα κι αλλιώς! Τόσα χρόνια μακριά, πρώτα στα Κύθηρα και μετά στη Σύρο, από το πρωί ως το βράδυ άλλο πράγμα δεν ακούγαμε εκτός από το πόσο όλα ήταν ομορφότερα, μεγαλύτερα και καλύτερα στην Κρήτη.

«Ωραία καλτσουνάκια έκανες σήμερα, μαμά», λέγαμε.

«Πφφφ...» έκανε εκείνη. «Καλτσουνάκια χωρίς κρητική μυζήθρα; Πού να γυρίσουμε στην Κρήτη, να δείτε πώς είναι τα πραγματικά καλτσούνια».

«Τι ωραίο χρώμα έχει η θάλασσα!» λέγαμε.

«Ωραίο; Μια μέρα να δεις της Κρήτης το νερό και δε θα θέλεις να ξανακοιτάξεις άλλο», απαντούσαν μάνα και πατέρας σε συγχορδία.

Αλλά δεν ήταν μόνο οι γονείς μας έτσι υπνωτισμένοι. Ήταν και οι γείτονές μας. Όλοι Κρητικοί πρόσφυγες. Είχαν κάνει το λάθος να συμμετέχουν στην τελευταία εξέγερση της Κρήτης κατά του Σουλτάνου και είχαν όλοι τους απελαθεί. Οι Μαρκαντωνάκηδες, οι Μαρκουλάκηδες, οι γονείς του φίλου μου του Κωστή του Φούμη.

Έξι χρόνια έλειπαν από το νησί, αλλά δεν έλεγαν να σταματήσουν την αγαπημένη τους συνήθεια. Έστηναν τις καρέκλες τους προς την πλευρά που πίστευαν πως ήταν η Κρήτη και όλο αναστέναζαν. Μας έστηναν κι εμάς τα παιδιά και μας εξέταζαν.

«Τι έγινε το 1821;»

«Ο μεγάλος ξεσηκωμός».

«Ποιος επαναστάτησε από τους πρώτους;»

Αυτό ήταν εύκολο. «Η Κρήτη».

«Και ποιος δε σταμάτησε ποτέ να επαναστατεί;»

Ακόμη πιο εύκολο. «Η Κρήτη».

«Και μετά;» ρωτούσαν.

Τώρα ξεκινούσαν τα δύσκολα. Έπρεπε να πούμε όλες τις χρονολογίες που είχαν γίνει εξεγέρσεις στην Κρήτη.

«1833, Μουριές», ξεκινούσα.

«1841, εξέγερση του Χαιρέτη», πεταγόταν ο Φούμης.

Τον αγριοκοίταζα. Αφού το ήξερα. Τι πεταγόταν; «1858, εξέγερση του Μαυρογένη. 1866, Αρκάδι».

Στο «Αρκάδι» ξεκινούσαν τα δάκρυα. Κλαίγανε οι γονείς, κλαίγανε οι αδελφές μου. Έκανα κι εγώ τον βαθιά λυπημένο, τον απαρηγόρητο.

«Άντε να δούμε πότε θα ετοιμάσουμε τον νέο ξεσηκωμό», έλεγαν οι μεγάλοι.

Αμετανόητοι. Έξι χρόνια εξορίας και μυαλό δεν έβαζαν. Ήθελαν να προσθέσουν κι άλλες εξορίες. Κι άλλες χρονολογίες στη μακριά λίστα της αποσπήθισης.

Βγήκα στον δρόμο. Αύγουστος μήνας και ο ήλιος έκαιγε. Δε θυμόμουν ποτέ στη Σύρο να είχα νιώσει

τόση ζέστη. Άρχισα να περπατάω στο χωριό για να εξερευνήσω τις περίφημες Μουρνιές, το χωριό του πατέρα. Σπίτια από μαύρη πέτρα, χωματόδρομοι, πουθενά μια σκιά για να σταθείς.

Και τότε τους είδα. Στη σκιά του πλατάνου της πλατείας είχαν μαζευτεί τα παιδιά του χωριού. Σαν να είχαν ξεκινήσει να μοιράζονται σε δύο ομάδες. Τι παιχνίδι να έπαιζαν άραγε; Χωρίς να σκεφτώ, έτρεξα κοντά τους. «Να παίξω κι εγώ;» πρόλαβα και είπα, πριν προλάβω να ντραπώ.

Με κοίταξαν με περιέργεια. Και με κάποια καχυποψία. Είναι αλήθεια πως έδειχνα πολύ διαφορετικός από εκείνους. Όλοι τους ήταν τόσο όμορφα μαυρισμένοι από τον ήλιο, κι εγώ τόσο χλωμός. Κανείς δεν έπαιρνε πρωτοβουλία να μου δώσει μια απάντηση. Αλλά κι εγώ δεν το είχα σκοπό να φύγω αν δε με έβαζαν στο παιχνίδι.

«Λοιπόν;» επέμεινα.

«Και δεν παίζεις;» έκανε εκείνος που στεκόταν στη μέση του κύκλου και φαινόταν να φτιάχνει τις ομάδες. «Πώς σε λένε;»

«Λευτέρη», απάντησα με καλά κρυμμένο καμάρι.

Ο πατέρας είχε επιμείνει να σταματήσω να έχω αυτό το αλαζονικό ύφος κάθε φορά που έλεγα το όνομά μου. Και να σταματήσω να το λέω ολόκληρο: «Λευτέρης ο ελευθερωτής».

Στην αρχή είχα αντιδράσει. «Γιατί να σταματήσω; Εσύ δε μου είπες ότι ο καλόγερος Ιερόθεος μου

έδωσε το όνομα Ελευθέριος γιατί θα ελευθερώσω την Κρήτη;»

«Εγώ», απαντούσε ο πατέρας.

«Άρα είμαι ο Λευτέρης ο ελευθερωτής», του έλεγα.

«Ασφαλώς. Αλλά δε χρειάζεται να το ξέρουν από τώρα όλοι. Να είσαι σεμνός. Να αιφνιδιάσεις τους Τούρκους. Να μην ξέρουν ποιος είναι ο εχθρός τους», πρόσθετε. «Τα φίδια πρέπει να τα κοιμίζεις».

«Είναι οι Τούρκοι φίδια, πατέρα;» τον ρωτούσα.

«Φίδια φαρμακερά», αποκρινόταν εκείνος και έκλεινε κάθε κουβέντα.

Έτσι κι εγώ προσποιούμουν τον σεμνό. Απ' έξω μου έλεγα «Λευτέρης». Κι από μέσα μου «ο ελευθερωτής».

«Εντάξει, Λευτέρη», μου είπε το παιδί στη μέση του κύκλου. «Θα πας με την ομάδα του μεγάλου Λευτέρη».

Τιπππ; Υπήρχε κι άλλος «Λευτέρης»;

«Κι εσένα “Λευτέρη” σε λένε;» γύρισα και είπα στον –όχι και τόσο μεγάλο– Λευτέρη. «Τι σύμπτωση!»

Όλοι ξεκίνησαν να γελούν.

«Κι εμένα “Λευτέρη” με λένε», πετάχτηκε το παιδί που στεκόταν δίπλα μου.

«Κι εμένα», ακούστηκε και κάποιος κοντούλης, κρυμμένος πίσω από δυο τρεις ψηλολέλεκες.

«Κι εμένα», είπε κι ο ένας ψηλολέλεκας.

Τιππππ; Τι ήταν πάλι αυτό; Δεν ήμουν ο ένας και μοναδικός Λευτέρης;

Το παιδί που στεκόταν στη μέση του κύκλου (λες

να τον έλεγαν κι αυτόν «Λευτέρη»;) αντιλήφθηκε την έκπληξή μου και προσπάθησε να μου εξηγήσει.

«Είμαστε πολλοί οι Λευτέρηδες, Λευτέρη. Εδώ στις Μουρνιές έχουμε το μοναστήρι του Αγίου Ελευθερίου. Ο παπα-Ιερόθεος μας έχει ονομάσει έτσι προς τιμήν του αγίου».

Κάπως καθησυχάστηκα. Μπορεί να ήταν όλοι τους Λευτέρηδες, αλλά κανείς άλλος δεν ήταν Λευτέρης ο ελευθερωτής.

«Και ξέρεις γιατί;» συνέχισε.

Δεν ήξερα. Και κάτι μου έλεγε ότι δεν έπρεπε να μάθω. Αλλά το «γιατί» ξέφυγε πριν προλάβω να το κρατήσω.

«Γιατί κάποιος από εμάς θα ελευθερώσει την Κρήτη», πρόσθεσε.

Σιγά μην είναι κάποιος από εσάς, σκέφτηκα. Αλλά δε μίλησα. Ήταν καμιά δεκαριά κι εγώ ήμουν ένας. Και κάποιοι ήταν και μεγαλύτεροι. Ήταν και οι τρεις ψηλολέλεκες, πού να μπλέκω!

Ξεκινήσαμε το παιχνίδι. Ο στόχος ήταν να προσπαθήσουμε να ανεβούμε στα κλαριά του πλατάνου. Όποια ομάδα κατάφερνε να ανεβεί πρώτη στο πιο ψηλό κλαρί θα ήταν η νικήτρια. «Σιγά το δύσκολο», φώναξα. Και άρχισα να σκαρφαλώνω. Όταν γύρισα και κοίταξα πίσω μου, είδα τις χοντρές ρίζες του πλατάνου να μοιάζουν με λεπτές κλωστές. Και το κλαρί που πατούσα είχε γεμίσει από τα αίματα που έτρεχαν από τα πόδια μου. Μήπως να κατέ-

βαινα; Έβλεπα όμως τους Λευτέρηδες της άλλης ομάδας να στέκονται ψηλότερα και με έπιανε πείσμα. «Πάμε, Λευτέρηδες», άρχισα να φωνάζω στην ομάδα μου. «Λίγο ακόμη και φτάσαμε». Κάποιοι κατέβηκαν. Κάποιοι έκαναν το λάθος να κοιτάξουν κάτω και τους πήραν τα κλάματα. «Γρήγορα, Λευτέρηδες», φώναξα. «Ακόμη μια προσπάθεια και θα δούμε τη θάλασσα».

«Βρε, τρελόπαιδα, κατεβείτε αμέσως κάτω», φώναζαν τώρα κάτι γέροντες που στέκονταν στη ρίζα του πλατάνου. Πόσο μικροί φαίνονταν από κει ψηλά! «Θα σκοτωθείτε».

Η μισή μου ομάδα εγκατέλειψε.

«Φέρνουμε τώρα τους πατεράδες σας», συνέχισαν οι γέροντες.

Εκεί εγκατέλειψαν και οι άλλοι μισοί.

Αλλά εγώ πού να κατεβώ. Ήμουν τόσο κοντά στην κορυφή. Έπρεπε να συνεχίσω μέχρι να εγκαταλείψει και ο τελευταίος Λευτέρης της αντίπαλης ομάδας. Και τότε πάτησα σε ένα πολύ λεπτό κλαράκι και έχωσα το κεφάλι μου μέσα από το φύλλωμα του πλατάνου. Να η θάλασσα.

«Δεν μπορείτε να φανταστείτε τι βλέπω», αναφώνησα. «Μακάρι να ερχόσασταν για να βλέπατε και μόνοι σας».

«Τυχεράκια!» φώναξαν οι Λευτέρηδες και από τις δύο ομάδες. Και δυο τρεις προσπάθησαν να με φτάσουν.

Αλλά τότε μπήκαν στη μέση οι γέροντες. «Τουτοσές ο διάολος θα μας σκοτώσει τα κοπέλια μας», φώναξαν. Και άρχισαν να παίρνουν μακριά όσα παιδιά μπορούσαν και να φωνάζουν στα υπόλοιπα να κατεβούν.

Έμεινα μόνος στην κορυφή να κοιτάζω τα Χανιά και τη θάλασσά τους. Δίκιο είχαν οι γονείς μου. Όμορφη ήταν η Κρήτη τους. Η Κρήτη μας.

Από κάτω οι γέροι ακόμη μου φώναζαν. Δε μ' ένοιωζε που μ' έλεγαν και με ξανάλεγαν «διάολο» και «κακομαθημένο». Το μόνο που με απασχολούσε ήταν που είχα φανεί δειλός. Τα παιδιά από τις Μουρνιές δεν ήταν Τούρκοι, δεν ήταν φίδια που έπρεπε να κοιμίσω. Έπρεπε να βρω το θάρρος και να τους το πω να το ξέρουν μια και καλή: όσους Λευτέρηδες κι αν είχε βαφτίσει ο παπα-Ιερόθεος, ένας ήταν ο Λευτέρης ο ελευθερωτής. Κι αυτός ήμουν εγώ.

Όσο ο Λευτέρης προσπαθεί να μείνει μακριά από τους μπελάδες, τόσο οι μπελάδες έρχονται και τον βρίσκουν. Αλλά εκείνος δεν είναι από τα παιδιά που φοβούνται τις συγκρούσεις. Δε διστάζει να τα βάλει με τους Λευτέρηδες, τους Τούρκους, το Ζαχαρένιο Βασιλόπουλο, το Βασιλόπουλο-Κουμπάρο, το Βασιλόπουλο-Καψοκαλήβα. Τι θα γίνει, όμως, όταν αποφασίσει να συγκρουστεί με τον εαυτό του;

Η μυθιστορηματική βιογραφία του Ελευθέριου Βενιζέλου, γραμμένη για παιδιά, έχει την απάντηση.

Από 11 ετών

ISBN: 978-618-01-2747-8

9 786180 127478

ΚΩΔ. ΜΗΧ/ΣΗΣ: 21756

Εκδόσεις ΨΥΧΟΓΙΟΣ

www.psichogios.gr